

Smittspridaren nr 3 2025

Detta nummer innehåller information om höstens vaccinationskampanj, om monoklonal antikropp som erbjuds nyfödda på BB för att minska sjukdomsburden för RSV hos spädbarn, smittläget i Västerbotten och information från Strama om arbetet mot antibiotikaresistens. Information om planerade utbildningar.

Höstens vaccinationskampanj mot influensa och covid-19

Folkhälsomyndigheten har reviderat rekommendationerna gällande vaccination mot covid-19. Förändringen bygger på en hälsoekonomisk analys. Grupper som inte längre rekommenderas vaccination mot covid-19 är personer 65–74 år utan medicinska riskfaktorer samt personer 18–49 år med medicinska riskfaktorer med några undantag, se nedan. Gravida rekommenderas inte längre vaccination mot covid-19. Rekommendationen för influensavaccination är oförändrad, [Influensavaccination \(Smittskydd Västerbotten\)](#).

Covid-19 vaccin och influensavaccin rekommenderas till följande grupper (figur 1) med startdatum 14 oktober;

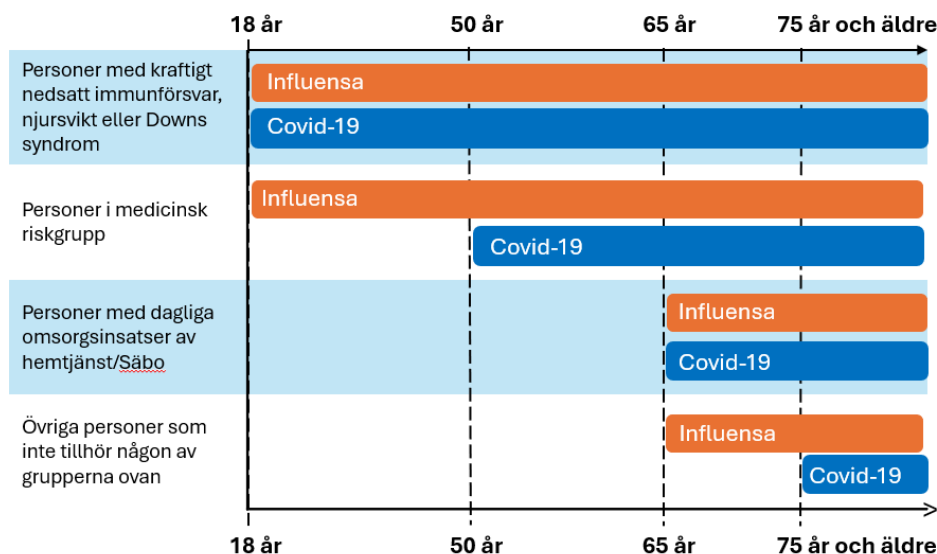
- Alla som är 75 år och äldre (födda 1950 eller tidigare)
- Personer från 65 år med dagliga omsorgsinsatser av hemtjänst eller boende på Säbo
- Personer i medicinska riskgrupper 50–74 år
- Personer 18 år och äldre med kraftigt nedsatt immunförsvar, njursvikt eller Downs syndrom

[Folkhälsomyndighetens rekommendationer om covid-19 vaccinationer](#)

[Rekommendationerna för vaccination mot influensa](#) gäller alla 65 år och äldre samt medicinska riskgrupper från 6 månader till 64 år. Dessutom rekommenderas influensavaccin till hälso- och sjukvårdspersonal som arbetar patientnära liksom hushållskontakter till immunsupprimerade. [Rekommendationen för pneumokockvaccination](#) är oförändrad och säsongsvaccinationen är ett bra tillfälle att se över behovet av vaccination mot pneumokocker. För de som rekommenderas enbart influensavaccinering är startdatum den **4 november**.

Personer som inte rekommenderas vaccination mot influensa har möjlighet att vaccinera sig från **25 november**. Vaccinationen kostar då 350 kr. Personer som inte rekommenderas vaccination mot covid-19 behöver en läkarordination och vaccination styrs efter vaccintillgång och de betalar 300 kr.

Rekommendationer om vaccination mot influensa och covid-19 för personer 18 år och äldre.

Figur 1. Lathund över vaccinrekommendationer gällande från 1 september 2025. Bild modifierad från original från Folkhälsomyndigheten.

Sentinelprovtagare för covid-19, influensa och RSV behövs

Sentinel är det engelska ordet för spejare. Fler mottagningar behövs som kan hjälpa Folkhälsomyndigheten att speja efter personer med symtom på influensa, covid-19 och RSV. Alla mottagningar och enskilda läkare i öppenvården som tar emot patienter med luftvägsinfektioner, inklusive barnkliniker, är välkomna att delta. Sentinelprovtagning hjälper Folkhälsomyndigheten med överblick av hur många med influensasyntom som har influensa, covid-19 och RSV. För influensa och RSV fastställs vilken typ av virus som cirkulerar och för influensa sker sekvensering för att följa effektiviteten hos vaccin och antivirala medel för att kunna upptäcka om virusen har utvecklat resistens.

De kliniker som anmält sig som sentinelprovtagare tar varje vecka näsprover från patienter med influensaliknande symtom eller akut respiratorisk infektion. Proverna skickas portofritt till Folkhälsomyndigheten för kostnadsfri analys. Klinikerna ersätts med 50 kr/prov för maximalt fem patienter per vecka. Provsvar ges för alla patienter men med reservation för fördröjning jämfört med ordinarie diagnostik. Sentinelprovtagningen ska inte användas för, eller ersätta, diagnostiska syften.

Läs mer och anmäl dig här: [Sentinelövervakning för influensa, RSV och covid-19 — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/sentinelovervakning-for-influensa-rsv-och-covid-19)

Smittläget

Säsongssmittorna (influensa, RSV, covid-19 och vinterkräksjuka) har ännu inte tagit fart i Sverige. I Europa ses en ökning i spridningen av SARS-CoV-2 de senaste veckorna ([ECDC rapport v39](https://ecdc.europa.eu/en/rapid-response)). Viss spridning av kikhosta pågår om än inte i lika

hög grad som föregående sensommar/höst. Viktigt att påminna gravida om vaccination mot kikhosta.

Förebyggande antikroppsbehandling mot RS-virus infört på BB

Den 10 september infördes en ny förebyggande behandling mot RS-virus för nyfödda och små barn med ökad risk för allvarlig infektion. Behandlingen erbjuds på BB och ges med läkemedlet Beyfortus som är en långverkande monoklonal antikropp. Den ges som en engångsdos till de barn som är under tre månader under RS-säsongen samt till äldre barn i riskgrupp. De flesta får läkemedlet på BB. [Beyfortus för prevention av RSV-infektion - Rikshandboken Barnhälsovård.](#)

Sexuellt överförbara infektioner

Klamydia: Under januari-september 2025 diagnostiserades 376 fall i länet vilket är en minskning på 20 procent jämfört med samma tidsperiod förra året (Tabell 1). En minskning av antalet fall ses i hela Sverige sedan 2023 trots likvärdig provtagning.

Gonorré: Under januari-september 2025 har 42 personer diagnostiserats med gonorré i länet vilket är en dubbling jämfört med samma tid förra året.

Strama

Vid en jämförelse av den senaste 12-månadersperioden (sep 2024 - aug 2025) med den dessförinnan, har antibiotikaförsäljningen på riksnivå minskat med 4,6 %. Fyra av 21 regioner ligger under 250-målet och Västerbottens primärvård har fortfarande lägst förskrivning i landet.

ESBL-producerande Enterobacteriaceae fortsätter att öka i hela landet och i Västerbotten sågs en ökning med 10 % jämfört med 2024. MRSA ökar nationellt och det ser ut som att antalet fall kommer att öka även i Västerbotten under 2025. Ökningen av MRSA ses framför allt bland kliniska fall, det vill säga symtomgivande infektioner.

Smitta i förskola

Arbetet med "Friskare förskola" fortskrider i länet. Under 2024 erbjöds grundutbildning i hygien och smitta till rektorer och utsedda hygienombud vid flera tillfällen. Arbetet bygger på Folkhälsomyndighetens handbok "[Smitta i förskola](#)". Flera förskolor i länet har anmält intresse för att bli en Antibiotikasmart förskola med målet att diplomaseras.

Planerade utbildningar

Smittskyddet planerar under 2025/2026 följande digitala utbildningar. Utbildningarna ges vid flera tillfällen med samma innehåll vid varje tillfälle. Datum kommer att läggas upp i kompetensportalen:

- Utbildning för sekreterare, ges vid 2 tillfällen, tisdag 11 november samt torsdag 20 november. Anmälan och mer information finns i kompetensportalen.

- Smittspårningsutbildning med fokus mot läkare - planeras att ges vid 4 tillfällen.
- Blodsmitta med fokus mot sjuksköterskor i primärvård och akutmottagning - planeras att ges vid 4 tillfällen.
- Migrantundersökningar och migranthälsa - planeras att ges vid 2 tillfällen.

Utbildningar riktade till elevhälsa och förskola

- STI för elevhälsan, två datum inplanerade
- Hantering av magsjukesutbrott förskola, riktat till hygienombud och rektorer. Utbildningen ges vid 3 tillfällen, 14/10, 12/11 samt 19/11.

Externa föreläsningar

Folkhälsomyndigheten bjuder in till lunchföreläsningar om hiv och STI under oktober-december: [Webbinarium: Hiv och åldrande 22 oktober](#)

Övriga datum som är planerade är 5/11, 19/11 och 1/12. Dessa kommer att finnas i [kalendariet på Folkhälsomyndigheten](#) för anmälan inom kort.

Övriga nyheter i korthet

Utbrott av listeria

Ett stort antal personer har sökt vård med symtom på listeriainfektion efter att ha ätit på en restaurang i Stockholm. Enligt Smittskydd Stockholm och [Region Stockholm](#) har personer som besökt restaurangen 23–27 september informerats. Fram till och med 2 oktober har totalt [fyra personer diagnostiserats](#) med sepsis orsakad av listeria. Region Stockholm rapporterar att cirka 15 patienter med varierande sjukdomsbild vårdas eller observeras på sjukhus i regionen med misstänkt listeriainfektion. Det pågående utbrottet skiljer sig från det som är vanligt. Vanligtvis är det äldre individer, gravida och personer med nedsatt immunförsvar som insjuknar. Smittskydd Stockholm och andra berörda smittskyddsenheter utreder detta tillsammans med miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, Livsmedelverket och Folkhälsomyndigheten. Läs mer: [Sjukdomsinformation om listeria \(folkhalssomyndigheten.se\)](#).

Chikungunya

Frankrike har ett rekordstort utbrott av inhemskt smittade fall av chikungunya. Hittills har över 600 personer bekräftats smittade främst i södra Frankrike, med det största klustret av fall kring Antibes ([vetenskapsradion](#) och [ECDC](#)). Även Italien rapporterar många inhemskt smittade fall och fram till 1 oktober har totalt 323 fall identifierats. Chikungunya är en virusinfektion som orsakas av ett virus som tillhör gruppen alfavirus. Sjukdomen överförs till människor via Aedes-myggor. I södra Europa sprids sjukdomen via den asiatiska tigermyggan (*Aedes albopictus*). Sjukdomen kan inte spridas direkt från människa till människa. De vanligaste symtomen är feber samt muskel- och ledvärk. Läs mer: [Sjukdomsinformation om chikungunya \(folkhalssomyndigheten.se\)](#).

Vattkoppsvaccination ska införas i barnvaccinationsprogrammet från 2027

Folkhälsomyndigheten lämnade under 2024 in ett [förslag till regeringen om att vattkoppsvaccination](#) ska ingå i barnvaccinationsprogrammet. Den 14 september 2025 fattade [regeringen beslut](#) om att vaccination mot vattkoppor ska införas i det allmänna barnvaccinationsprogrammet. Enligt beslutet planeras ett införande från och med 2027.

Sprutbyte Skellefteå

Hälsö- och sjukvårdsnämnden beslutade 24 september att sprutbytesverksamhet ska startas upp i Skellefteå. Ombyggnation av lämplig lokal pågår. Än finns inget beslutat startdatum.

Klart: Startar ny mottagning för sprutbyte – för att minska blodsmitta

Publicerad i onsdags kl. 16:49 - Uppdaterad igår kl. 14:10

© Per Strömberg/Region Västerbotten

Folkbladet 24 september 2025

HPV <27 år

Folkhälsomyndigheten kom med en [rekommendation den 4 december 2024](#) att personer upp till 26 år rekommenderas vaccination mot HPV. Regionfullmäktige i Västerbotten beslutade den 17 juni 2025 att erbjuda gratis vaccin till alla under 27 år som inte är tidigare vaccinerade. De kommer att betala besöksavgift. Planering pågår kring införandet i regionen och information kommer att skickas ut när allt är klart.

Smittskyddsdagen

Vi vill tacka alla som deltog på smittskyddsdagen den 30 september. Det är värdefullt för oss att möta er och diskutera aktualiteter inom smittskydd. [Presentationerna från dagen finns nu tillgängliga via hemsidan](#) samt [länk till UVI-korten. Finns under rubriken Material.](#)

Tabell 1: Statistik över några smittsamma sjukdomar diagnostiserade i Västerbotten under perioden 1 januari-30 september för åren 2020–2025.

Statistik smittsamma sjukdomar diagnostiserade i Västerbotten under januari-september de senaste sex åren	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Mag-tarminfektioner						
Campylobacter	91	76	126	94	99	109
Salmonella	22	2	17	22	13	16
Giardia	25	21	26	10	12	5
EHEC	14	7	10	16	22	9
Cryptosporidium	11	2	10	6	8	8
Shigella	0	2	12	13	8	12
Hepatiter						
Hepatit B	8	7	9	9	14	6
Hepatit C	13	17	27	16	19	10
Sexuellt överförbara infektioner						
Klamydia	591	363	530	534	468	376
Gonorré	5	4	31	21	21	42
Syfilis	2	2	1	3	6	4
Inhemsk zoonoser						
Harpest	11	17	84	156	70	33
Sorkfeber	6	36	131	29	13	15
Barnsjukdomar vaccinationsprogram						
Kikhosta	14	0	0	0	79	47
Påssjuka	0	0	0	1	1	0
Mässling	0	0	0	0	0	0
Röda hund	0	0	0	0	0	0
Multiresistenta bakterier						
ESBL	124	124	152	204	231	225
MRSA	59	64	72	83	67	66
PNSP	3	2	6	7	2	1
VRE	0	4	0	2	1	0
ESBL CARBA	0	2	2	1	8	3
Invasiva infektioner						
Pneumokockinfektion	13	5	25	24	24	31
GAS	12	2	5	25	52	26
Meningokockinfektion	2	0	1	0	1	1
Haemophilus influenzae	0	1	3	7	3	6
Övriga infektioner						
Covid-19	1053	17002	31072	1016	415	178
Influensa A	125	1	282	182	245	645
Influensa B	64	0	4	55	123	50

Vi som arbetar på Smittskyddsenheten Region Västerbotten:

Maria Marklund, smittskyddsläkare	090-785 14 00	maria.j.marklund@regionvasterbotten.se
Gunilla Persson, bitr smittskyddsläkare	090-785 20 15	gunilla.k.persson@regionvasterbotten.se
Therese Thunberg, bitr smittskyddsläkare	090-785 20 15	therese.thunberg@regionvasterbotten.se
Martin Angelin, bitr smittskyddsläkare	090-785 37 51	martin.angelin@regionvasterbotten.se
Anna Kauppi, smittskyddssjuksköterska	090-785 37 65	anna.kauppi@regionvasterbotten.se
Josefin Örnbjär, smittskyddssjuksköterska	090-785 37 49	josefin.ornbjar@regionvasterbotten.se
Denise Jarvis, Smittskyddssekreterare	090-785 13 68	denise.jarvis@regionvasterbotten.se